

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2849
Tarih : 26.06.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 26.06.2019 16:03
Sayı: -120.10-E.00000493785

E.00000493785

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gözaltında, cezaevlerinde veya toplumsal eylemlerde sistematik hale getirilen işkence ve kötü muamelenin önüne geçilmesi, gözaltı merkezleri ve cezaevlerinin bağımsız heyetler tarafından incelenmeye açılması, kolluk güçlerinin denetlenmesi, faillerin yargılanması ve cezasızlığın önüne geçilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederim.

Tupia ÇELİK

Mardin Milletvekili

GEREKÇE

İşkence, psikolojik veya fiziki olarak; korkutma, cezalandırma, üçüncü şahıslara ya da gruba gözdağı verme ve/ya sindirme aracı olarak bilinçli şekilde insanlara ağır acı çektirmekte kullanılan her türden eylemin genel adıdır. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşme 1984 yılında onaylanmış ve yeterli sayıda devletin imzalamasından sonra 26 Haziran 1987’de yürürlüğe girmiştir. 1997 yılındaysa Birleşmiş Milletler 26 Haziran’ı İşkenceye Karşı Mücadele ve İşkence Görenlerle Dayanışma günü ilan etmiştir.

Türkiye, İşkenceye Karşı Sözleşmeyi 1988 yılında -Kenan Evren’in cumhurbaşkanı olduğu dönemde- onaylamıştır. İşbu sözleşme ile işkence mutlak olarak yasaklanmıştır. Ancak işkenceyle mücadele planı çıkarmak ve devletlerin sorumluluklarını yerine getirmesi de önemlidir. 1980 Darbesi’yle birlikte cezaevlerinde yaşanan ağır hak ihlalleri ve işkence toplumun hafızasında yer etmiştir. 1980 Darbesi ve cezaevlerinin işkenceyle özdeşleştiği bir dönemin ardından, 1990’lı yıllarda da işkence artarak devam etmiş ve gözetiminde kaybetmelerle birlikte halen aydınlatılmayı bekleyen bir sonuç ortaya çıkmıştır. Gerek uluslararası gerekse ulusal pek çok insan hakları kurumunun da ifade ettiği üzere, Türkiye’de işkence sistematik olarak yaşanmaya devam etmektedir. Toplumun kutuplaştırılması ve önyargılar, işkenceye karşı mücadelenin sadece muhalif kesimler tarafından ortaya konulmasına neden olmuştur. Bu durum aslında her kim olursa olsun ve ne sebeple olursa olsun işkenceyle mücadele edilmesi gerektiği ve hak ihlali olduğu bilincinin oluşturulması gerektiğine işaretir.

Devletler işkence gibi insanlık dışı yöntemleri kullanmaya devam etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. Maddesi olan *ışkence yasağı* ve bu maddenin insanlık dışı, onur kırıcı muameleleri kapsadığı ve kavramın bu çerçevede ele alınması gerektiğini kararlarında vurgulamaktadır. Türkiye İnsan Hakları Vakfı, işkence yasağına ilişkin Türkiye aleyhine verilen kararların her yıl arttığını ifade etmektedir. Ayrıca işkence, soykırımla birlikte insanlığa karşı suçlar arasında kabul edilmektedir.

2015 yılından başlayarak özellikle 2016’daki Olağanüstü Hal ilanından sonra çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelerle kamu görevlilerinin ‘terörle mücadele’ ve OHAL kapsamındaki fiillerinden dolayı hukuki ve cezai açıdan dokunulmazlık elde etmeleri, işkence ve kötü muamelenin soruşturulmasını ve kamu görevlilerinin yargı önüne çıkarılmasını engellemiştir. Bu

E.00000493785

durum cezasızlık kültürünü yeniden üretirken, işkence gibi insanlık dışı uygulamaları da artırmaktadır. 2016 yılındaki darbe girişimi sonrasında başına da yansıyan işkence görüntüleri, uzun zamandır Elazığ Cezaevi ile ilgili medyaya yansıyan kötü muamele ve hücre cezaları, Mayıs ayında Urfa'nın Halfeti ilçesinde çocuklar dahil 51 kişinin gözüaltına alındıktan sonra maruz kaldığı işkence, aynı olayda kadınların cinsel işkenceye maruz kaldığı İHD Merkezi Kadın Komisyonu tarafından da ortaya konulmuştur. Ek olarak, son yıllarda artan şekilde toplumsal olaylarda sık sık gözüaltılar yaşanmakta ve ters kelepçe uygulamasına gidilmektedir. Bütün bunlar Türkiye'de geçmişten günümüze işkencenin sistematik olduğunu, cezasızlığın bunu artırdığını, hükümetlerinse bu konuda ciddi bir tedbir almadığını ortaya koymaktadır.

Bütün bunlara bağlı olarak; gözüaltında, cezaevlerinde veya toplumsal eylemlerde sistematik hale getirilen işkence ve kötü muamelenin önüne geçilmesi, gözüaltı merkezleri ve cezaevlerinin bağımsız heyetler tarafından incelenmeye açılması, kolluk güçlerinin denetlenmesi, failerin yargılanması ve cezasızlığın önüne geçilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması önem arz etmektedir.

E.00000493785

1	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	
3	HABİP EKSİK	İĞDIR	
4	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	
5	OYA ERSOY	İSTANBUL	
6	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
7	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
8	HÜDA KAYA	İSTANBUL	
9	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
10	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
11	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
12	AHMET ŞIK	İSTANBUL	
13	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
14	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
15	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	

17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
18	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
19	PERO DUNDAR	MARDİN	
20	RIDVAN TURAN	MERSİN	